

Overordnet problemstilling

Hvilke faktorer synes å spille inn ved flerspråklige individers **oppfatning av tversspråklige homografer**, og hvilke faktorer synes å påvirke **hvilke språklige ressurser** de velger å bruke for å kommunisere frem mening til en flerspråklig samtalepartner?

Tversspråklige homografer: Ord med lik ortografisk form på tvers av språk, men med ulike betydninger

Forskningsspørsmål

1. Hvilke faktorer synes å spille inn når språkbrukeren **oppfatter og velger** å forklare én betydning av den tversspråklige homografen fremfor en annen i spillsituasjonen?
2. Hvilke faktorer synes å spille inn på **hvilket eller hvilke språk** deltakerne velger å forklare ordene i spillet på til samtalepartneren sin?
3. På hvilke måter kan det se ut til at **samtalepartneren** påvirker flerspråklig persepsjon og produksjon?
4. Hvordan samstemmer **deltakernes egne erfaringer og refleksjoner** rundt spillopplevelsen og det å være flerspråklig med de ulike teoretiske modellene og tilnærmingene brukt i oppgaven?

Teori

Et transdisiplinært perspektiv på flerspråklighet i praksis

Analyseverktøy: Psykologiske modeller

- **BIA+-modellen**
T. Dijkstra og W. J. B. van Heuven (2002)
→ persepsjon
- **Språkmodus-modellen (Language modes)**
F. Grosjean (2001; 2008)
→ produksjon

Transdisiplinære (både det sosiale og det kognitive er viktig) og holistiske tilnærminger til språk og språkbruk:

- **Languaging**
J. N. Jørgensen (2004)
- **Translanguaging**
O. García og Li Wei (2014)
- **Complex and Dynamic Systems Theory**
D. Larsen-Freeman (1997; 2012) og K. de Bot (2016; 2019)
- **Bruksbasert lingvistikk**
Se f.eks. N. Ellis og S. Wulff (2014) og P. Waterscheidt (2019)

Metode

kvalitativ med en **eksperimentell tilnærming**

1. Spørreskjema
2. Ordforklaringsspill
3. Gruppeintervju

→ Informasjon om deltakernes språkbakgrunner, -ferdigheter og -vaner.
→ Et flerspråklig ordforklaringsspill a la «Alias» som de spilte i grupper på fire.
→ Intervju i gruppene om deltakernes refleksjoner rundt spillopplevelsen.

Elementer i forskningsdesignet	Beskrivelse	Utdyping
Stimuli	Målord: tversspråklige homografer Fyllord: enspråklige ord (dvs. ikke tversspråklige homografer) på norsk, engelsk og spansk	Tversspråklige homografer av 4 typer: 1) norsk/spansk 2) norsk/engelsk 3) engelsk/spansk 4) norsk/engelsk/spansk Relativt frekvente, konkrete, enspråklige ord som er valgt ut basert på språk (norsk, engelsk eller spansk), ordklasse og bøyning for å mest mulig speile betydningene til de tversspråklige homografene
Avhengige variabler	1. Hvilken betydning av de tversspråklige homografene deltakerne velger å forklare til samtalepartneren 2. Hvilket(t) språk deltakerne forklarer ordene på	Når deltakerne trekker et spillkort (hvor det står tre tversspråklige homografer og to fyllord), leser (oppfatter) de ordene for seg selv for de forklarer ett og ett ord til samtalepartneren. De kan selv velge hvilket eller hvilke språk de vil bruke i forklaringene.
Uavhengig variabel	Samtalepartnerens S1	Forstestpråket til den personen deltakeren skal forklare ord til
To situasjonsbestemte betingelser	1. Situasjon 1 (likt S1): Deltakere med samme forstestpråk er på lag 2. Situasjon 2 (ulikt S1): Deltakere med ulike forstestpråk er på lag	To og to deltakere er på lag. I første del av spillet har begge deltakerne på lag 1 spansk som S1, og deltakerne på lag 2 har norsk som S1. I andre del av spillet har begge lag én deltaker med spansk S1 og én deltaker med norsk S1.

Flerspråkliges møte med tversspråklige homografer i et ordforklaringsspill

En studie av kognitive og sosiale faktorer

av Julie Bergmann, UiB

Deltakerne

Tolv deltakere: spansk-, norsk- og engelsk flerspråklige

- seks med norsk som forstestpråk
- seks med spansk som forstestpråk

Delt på tre grupper

- to med norsk S1 og to med spansk S1 på hver gruppe

Analyse del I: Persepsjon

Hovedfunn:

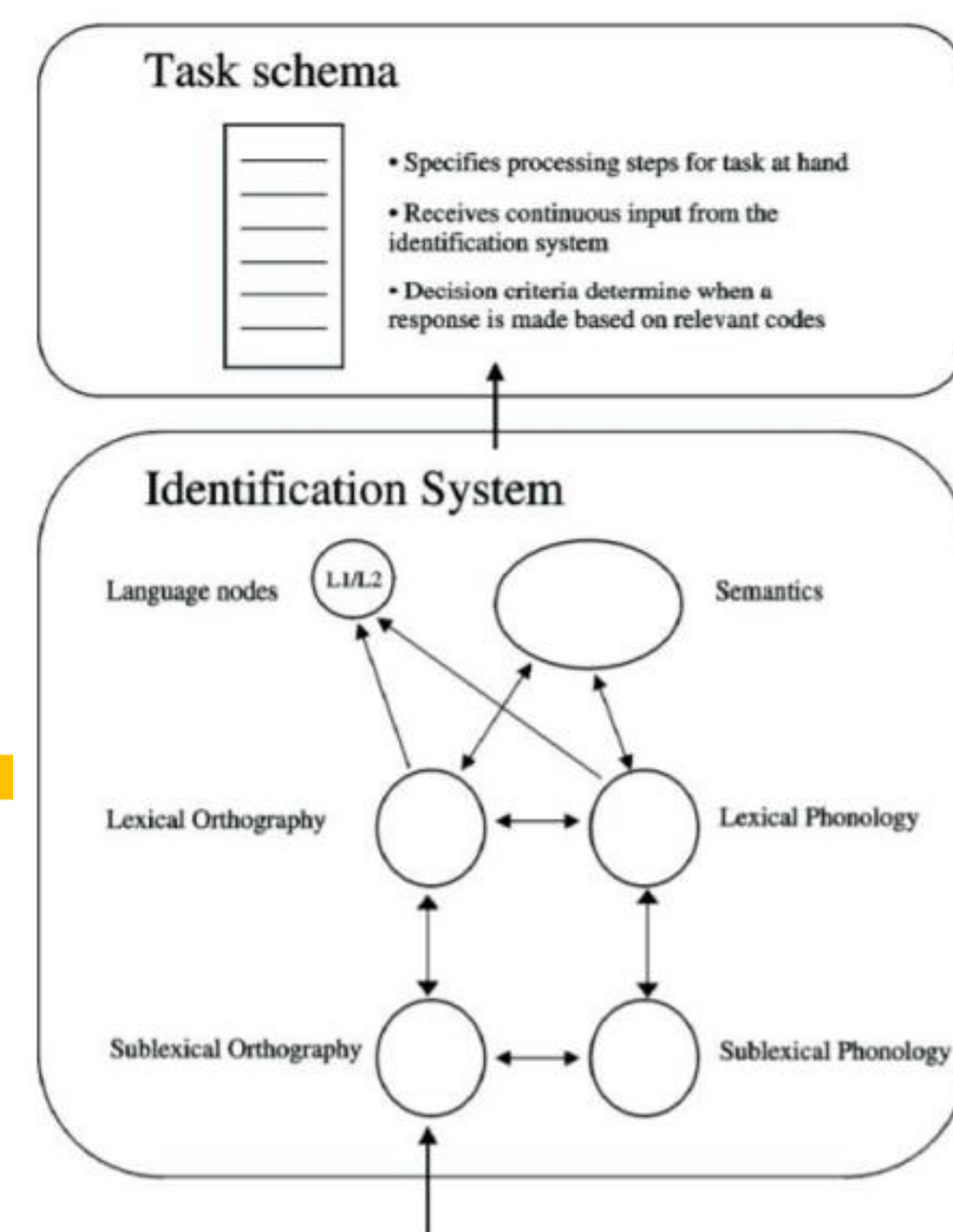
- Faktorene **subjektiv frekvens**, **nylighet (recency)**, **oppgavekrav (task demands)**, **typen stimuli** og **deltakerforventninger** så ut til å ha effekt. *Funnene stemmer med BIA+-modellen.*
- Faktoren S2-ferdigheter så ikke ut til å ha effekt (*slik BIA+-modellen tilsier*).
- **Samtalepartner** og **fysisk kontekst** så også ut til å ha påvirkning på persepsjonen. *Dette tar ikke BIA+-modellen høyde for.*

Analyse del II: Produksjon

Hovedfunn:

- Faktorene **deltakernes språkfærdigheter** og **-vaner i interaksjon**, **graden av formalitet** og **intimitet**, **samtalepråket**, **samtaletemaet**, **språkhandlingens funksjon**, **typen stimuli** og **typen oppgave** så ut til å påvirke hvilket språk deltakerne valgte å forklare ordene på. *Dette stemmer med Språkmodus-modellen.*
- I tillegg syntes **samtalepråket rett før** deltakeren begynte å forklare et ord å ha stor påvirkning. *Denne faktoren blir ikke gjort rede for i Språkmodus-modellen.*

Kan samtalepartneren påvirke persepsjon?

Figur 1 BIA+-modellen for tospråklig ordgjenkjenning (tatt fra Dijkstra og van Heuven, 2002, s. 182). Modellen tar utgangspunkt i at ordgjenkjenning skjer nedefra-og-opp – altså kan ikke kontekstuelle faktorer direkte påvirke ordgjenkjenningsprosessen.

Situasjon 1: Likt S1					Situasjon 2: Ulikt S1				
D6 Ida (no S1) til D8 (no S1)					D6 Ida (no S1) til D5 (spa S1)				
Språk hun forklarer på					Språk hun forklarer på				
Ord (språk)	TH?	norsk	spansk	engelsk	Ord (språk)	TH?	norsk	spansk	engelsk
hilo (spa)		x			grave (no)	✓		x	
fart (no)	✓	x			cortar (spa)			x	
pie (eng)	✓	x			drunk (eng)			x	
morder (no)	✓	x			arena (no)	✓		x	
sip (eng)		x			logre (spa)	✓		x	
time (eng)	✓	x			male (no)	✓		x	
mas (no)	✓	x			sal (spa)	✓		x	
kampen (no)		x			flu (eng)			x	
lago (spa)			x		gira (spa)	✓		x	
sent (no)	✓	x			Tuesday (eng)			x	

Tabell 1 D6 Ida (no S1) sine oppfatninger av de tversspråklige homografene. Tabellen viser hvordan Ida (med norsk forstestpråk) oppfattet ordene og hvilket språk hun forklarte dem på henholdsvis i Situasjon 1 (likt S1), til venstre i tabellen, og Situasjon 2 (ulikt S1) til høyre. De av ordene som har en hake under kolonnen som heter «TH?» er tversspråklige homografer. Videre er de tversspråklige homografene der én av de mulige betydningene er spanske, markert i rødt. Parentesene ved siden av ordene indikerer hvilket språk betydningen av den tversspråklige homografen som deltakeren valgte å forklare, tilhører.

Deltakerne tilpasser samtalepråket til samtalepartneren sin

Ida (no S1) til Hanne (no S1) Ida (no S1) til Javier (spa S1) Lucía (spa S1) til Javier (spa S1) Lucía (spa S1) til Hanne (no S1)

Språk hun forklarer på					Språk hun forklarer på					Språk hun forklarer på					Språk hun forklarer på				
Ord (språk)	TH?	norsk	spansk	engelsk	Ord (språk)	TH?	norsk	spansk	engelsk	Ord (språk)	TH?	norsk	spansk	engelsk	Ord (språk)	TH?	norsk	spansk	engelsk
hilo (spa)		x			grave (no)	✓		x		tale (no)	✓		x		pan (spa)	✓		x	
fart (no)	✓	x			cortar (spa)			x		meter (eng)	✓		x		turkis (no)			x	
pie (eng)	✓	x			drunk (eng)			x		skin (eng)			x		fat (no)	✓		x	
morder (no)	✓	x			arena (no/eng)	✓		x		sin (eng)	✓		x		corre (spa)	✓		x	
sip (eng)		x			logre (spa)	✓		x		lage (no)			x		red (eng)	✓		x	
time (eng)	✓	x			male (no)	✓		x		sur (no)	✓		x		same (no)	✓		x	
mas (no)	✓	x			sal (spa)	✓		x		lime (no/eng)	✓		x		skip (eng)	✓		x	
kampen (no)		x			flu (eng)			x		snike (no)			x		pen (no)	✓		x	
lago (spa)			x		gira (spa)	✓		x		vamos (spa)			x		feliz (spa)			x	
sent (no)	✓	x			Tuesday (eng)			x		god (eng)	✓		x		strøm (no)			x	

Gruppeintervju

Flere av deltakerne ga uttrykk for at de **ikke tenkte over hvilket språk** de kommuniserte på i spillsituasjonen. Det viktigste var å få budskapet frem. Dette kan peke mot at flerspråklige ikke skiller mellom språkene sine, jf. **det holistiske transspråking-perspektivet** som ser språket som **ett repertoar** av lingvistiske ressurser.

Konklusjoner

Både kognitive og sosiale faktorer påvirker flerspråklig persepsjon og produksjon

Å anvende ulike perspektiver kan gi oss en mer helhetlig forståelse av flerspråklighet i praksis